

Thorstein Petersen -roynir.

Tað var altíð vøntandi, at Dagblaðið fyri 8. í h. m. kom at siggia akkurát soleiðis út, sum tað gjörði. Har roynir Thorstein Petersen eftir nótum at skava út yvir ta lofbrot, hann gjörði aftaná fólkaatkvøðuna, at taka ræðið í Föroyum.

Fyrst skivar hann hvussu raskur hann hevur verið umboð á „Hroar“. Ja, har hevur hann verið so raskur, at hann í samfullar hálfannan tíma hevur sitið og trúttu sína landskaðiliga kuppstöðu niður í hesar donsku politikkararnar. Til alt held vóru aðrir Föroyingar umboð í „Hroar“ enn fólkaflokksmenn, so útsendingarnir kunnu bera avstað aftur við sær, at enn finnast skilamenn í Föroyum.

Síðani skivar Thorstein P. ein fáv, sum hann rópar „Aabent Brev til Proff. Dr. jur. Alf Ross.“ Á tann lerdómur, á tað forsligna hövdi, ið situr á Thorstein Petersen! Nú hevur hann líka síðani hann var viðsettur sum bankastjóri her í oyggjunum lært okkum, hvat tað er at vera Föroyingur (og Gud forbarmi seg yvir úrslitið!). Nú tekur hann sær upp á læra henda universitetsprofessarin. — Hoyri her, tygum proff. Ross — sigur Thorstein Petersen — nú skal eg læra tygum, hvat ið lóg og ólóg er. Og so kemur effekten: Tað var ikki bein boð, ið borin vóru til Danmarkar, tað var amtmáðurin, ið hevði skuldirna, hr. proff. Ross, hann dugði ikki at siga frá. Th. P. sigur í brievenum, at hann kemur í hug Gustav Wied, men hví kemur honum ikki heldur í hug H. A. Djurhuus:

Nei, mamma, tað var ikki eg, men dreingirnir, ið fýrdu meg, koyrdu meg í dikið, flentu so í kýki.

Soleiðis er tann raski Törstein. — Nú er hann komin í dykið, og amtmáðurin skal hava skuldina. — Tann sami jammurin, ið vit hava hoyrt alla tíðina, síðan hann kom í lögtingið; hvørja ferð hann rakaði seg út í ófari, ja, so var tað amtmáðurin, ið hevði fýrt hann.

Eitt hevur Th. Petersen gloymt, meðan hann hevur skrivað brævið, og tað er Föroya fólk, at Föroya fólk er rásandi á hann, tí hann móti einum stórum fleirtali hevur roynt at taka maktina í Föroyum, tí, at vit geva honum og drabant hansara Richardi L. hövuðsskuldina fyri, at vit eru komin í hesa landskaðiliga stöðu, sum vit nú eru í. Tað er fyrst og fremst teirra skaðiliga agitation, ið nú grór sum illviður um Föroyar og hóttir við at gera tað óliviligt her á landi.

Her er eingin juridiskur trænaður fyri neyðini, hvørt einasta skilafólk í Föroyum veit og kennur, at her er skett vold, okkara öldarlanga samvera við Danmark skuldi við eitt snubbtak slíttast, okkara rettið sum statsborgarar skuldu takast frá okkum, ja öll skipað samfelagsviðurskipti skuldu takast frá okkum, allt tað, sum vit eru fodd og uppvaksin við, skuldi beinast burtur. Og hví vildi Thorstein P. og drabantur hansara hava tað at ganga so skjótt? Jú, tí tað galt um at handla, áðrenn fólk fekk hugsað seg um.

Lát so teirra kuppmynd fara, hon miseydnast, tí til alt held vóru vit ein partur av einum lögskipaðum samfelagi, har hr. proff. dr. med. Alf Ross og aðrir góðir menn sita sum vernd yvir öllum, sum rætt og rimiligt er eftir norrónari rettar-kenslu. Men latíð okkum vera addeitt í greið um eitt, og tað er, at hetta lögtingsval, sum nú verður, er tann seinasti og einasti møguleiki fyri at bjarga Föroyum frá katastrofu: tí fær tað núgiga lögtingið fleirtal fyri loysing, ja so verður loysing. Og loysing, tað verður óbótligt fyri Föroyar, tað verður ikki livandi her, um tað stansband skal leggjast á okkum, at vit skulu ikki hava rætt at fara út um oyggjarnar. Tað er

tann einasti arður, ið børn av ognarleysum foreldrum hava, tað er statsborgarrætturin, og henda rætt megu vit verja til tað gjarsta, í heit so hendir, so vilja vit ikki sleppa honum.

Farið so hvør kvinna og maður, ið vil sleppa at liva í rettskipaðum samfelagi á valdeggum og verið við at fella fólkaflokkinn, ið soleiðis vil taka frælsi og livsrúm frá okkum.

V. N.

„Fólkaviljin“.

Fólkaflokksmenn og Loysingarmenn tosa nógv í hesum dögum um fólkaviljan. Teir siga, at fólkið við fólkaatkvøðum hevur lalað og givið teimum upp í hendi at seta föroyskt ríki á stovn.

Tað er sjálvandi, at vit mugu byggja okkum fyri fólkaaviljanum. Soleiðis er síður í demokratiskum londum. Men í hesum tilfelli fara vit fram, at fólkaviljin hevur ikki tyðiliga givið seg til kennar, og tí kann ein framtvingaður meiriluti í Lögtinginum ikki fara og skapa föroyskt ríki eftir einum fólkavilja, sum veruliga er ein minniluti av tí föroyska fólkinum.

Loysingarmenn máttu heldur ikki viljað lopið so fram av, at teir beinanvegin trøðkaðu sínar hugsjónir fram og ikki hövdu meiriluta fólksins aftan fyri seg. Tí tað batar ikki at tölva fólk við tí at siga, at alt verður rætt, sum er rætt í okkara landi, tá ið loysingin kemur. Hvussu verður skilið vorið, tá ið öll lyfti og öll rokniestykki ikki bera til? At loysa okkara land fullkomiliga frá politiskum felagsskapi við annað land hevur altíð verið hitt stóra tjakervi og var hildið av teimum flestu at vera eitt vágaverk. Ja, fyri fáum árum síðan vóru ikki meiri enn einir 10 reindir loysingarmenn í öllum landinum.

Vit kunna tí siga, at fólkið mest sálarliga og andaliga er illa búgvið at taka tað sum ein rein politisk loysing förr við sær. Tað er henda tíðin, henda óvanliga tíðin, ið ikki kann vera við, afturat eini hugunnarleysari og villari agitation, ið fær mangan at halda, at sjálvstøðugt föroyskt ríki evar at skapa okkum tey bestu kor bæði nú og í framtíðin.

Vit skulu nettupp leggja til merkis, at tað nógv eru fólk, ið hava kent seg at liða órætt í samfelagnum, ið hava stemmað fyri loysing. Menn, sum halda seg hava verið órættaðar við skatti, menn sum fátækir eru og halda seg við órætti verða skúgv-aðir á skuggastíðu livsins. Öll slík standa í mótsöðu, „opposition“ til ta ríkis- og samfelagsskipan, ið er, og vænla og sjálfandi krevja nógv av hini, ið skal koma. Við vøntandi og krevjandi fólki, fólk, sum ikki hevur havt stundir at læra at kanna tað, ið tey fara til, er ringt at fara til nýtt, fara til „experiment“, sum vit vita, byrður fylgja við. Tí vit eru ikki bangið fólk, afturhaldandi fólk, um vit ávsa tær byrður, loysing fer at geva okkum.

Loysingarmenn máttu ið hvussu so er ikki verið ovbráðir. Teir máttu duga at sær, at tjóðskaparliga er nógv av okkara fólki illa búgvið. Skuldu vit gjørt heilt leyst, so skuldu vit helst havt eitt fólk, sum fritt og frælst kundi sagt: Föroyum alt! Og tað tora vit at siga, at vit ikki hava.

Loysingarmenn og allir sjálfstýrissinnaðir Föroyingar mugu skilja hetta. Teir mugu skilja tað, at skal loysing takast, so má fólkið vera búgvið til hana. So má loysingin hava sín fulla væl umtøkt meiriluta av fólkinum aftan fyri seg. Og tað hevur hon ikki í dag. Hin föroyski fólkaviljin er tí ein sveimandi máliska. —

Fornmálasagnir og fornmálaljóð.

I. Úrdráttur úr Snorra Eddu.

II. Völuspá.

Föroyskað hevur Regin í Lið.

Norrøna Forlagið gav út.

Hetta er snottligt hefti, sum Regin í Lið (Rasmus Rasmussen á Håskúlanum) hevur lagt frá sær, og sum Norrøna Forlagið í Tórshavn hevur givið út.

Innihaldið er, sum navnðið sigur, úrdráttur úr Snorra Eddu og so hitt tilfjalla fyrndar kvæðið Völuspá, sum altso nú er umyrkt til föroyskt mál.

Okkara norrønu forfedrar hövdu eins og onnur fólk sínar frásagnir um upphav og enda á hesi jörð. Og tey hövdu sín átrúnað, sínar gudar, ið tey hövdu skapað sum lyndið teirra var: Veldigir stríðsgudar men eisini visir og ráðklókir.

Mangar av frásagnunum eru ævintýrkendar, men undir ævintýrhamnum liggur sannleiki og djúpari hugsan mangan duld. Hesar sagnirnar eru tað, ið standa í fyrri parti. Mangar eru okkum kunnigar, vit løsu tær í skúlanum, og tær festu seg í minni, so livandi tær vóru frásagdar.

Seinri partur er umyrkingin av vísdómkvæðinum Völuspá. Her er tað hin eilagliga Völvan, ið kvøður sínar sjónir og sitti minni. Hon minnst heim, tá ið hann var skaptur, og hon kann siga okkum um Ragnarok, tá ið hin síðsti bardagur stendur, og allir gudar fella hvør annan.

Men hon sær eisini „á öðrum sinni jörð úr ægi iðjagrøna...“ Tá er tað nýggjir heimur kemur, tá ið alt grønskast og ber fruktir av sær sjálvum, gudar og menn liva í semju. Og hin „ríki kemur — tann, ið öllum ræður.“

Vit mæla öllum at fáa sær hendur á hetta heftið. Föroyingar eins og onnur norrøn fólk eiga lut í hesum skaldskapi, hóast teir so ikki hava fest hann á blað.

Kunngerð frá 11 tingmonnum til Föroya fólk.

Ellivu tingmenn (hvar er hin tólvti?) koma í „Dagbl.“ hin 28. sept. við eini kunngerð og frágreiðing til Föroya fólk. Teir siga har, at teir á lögligan hátt hava viljað sett fólksins avgerð í verk og gera tey tiltök, ið sýna, at landaræði er fallið til Föroya fólk. Men ríkisstjórn Dana hevur forðað teimum at útinna hetta. —

Föroya fólk má vera so skilgott, at tað veit, at hesir tingmenn hava ikki borið seg regluliga og lögliga at.

Fyri tað fyrsta var tað, ið avgerast skuldi aftaná fólkaatkvøðuna, um hon gav grundarlagið fyri at stovna kundi verða eitt sjálvstøðugt föroyskt ríki. Og tað kundi ein tingflokkur ikki gera einsamallur. Ting og ríkisstjórn Dana, sum sett hövdu fólkaatkvøðuna í verk, máttu gera hetta í felag.

Og um so var, at loysing hevði fingið ein slíkan meiriluta, at hon gav fullan rættin at taka landaræði og gera seg leysan frá Danmark, so mátti, áðrenn hetta frá lögtingspalli varð kunngeft, ein samráðing fara fram millum Tingið og Danastjórn. Hiðani frá kundi eingi slík tiltök gerast, uttan tey báru merki av einum uppreisni og tí, ið menn rópa statskupp.

Föroya fólk má duga at skilja, at undir hesum viðurskiftum, sum nú eru framfarið, hevur ein meiriluti av Föroya Lögtingi borið seg at, sum rein smábörn, og ið útheiminum mugu menn spyrja, hvat hetta eru fyri umboðsmenn og álitsmenn, vit hava.

Einki land í öllum heiminum hevði „anerkent“ Föroyar sum ein frian stat og sjálvstøðugt ríki, tá ið frættist, at Tingið var farið soleiðis fram.

Valgyvirilit.

„Föroyatiðindi hevur leygardagin hin 5. oktober leiðandi grein, ið eitur: „Det kommende Valg“.

Her verða flokkarnir mettir og vígaðir, men ovlettir munnu teir ætlast at vera. Fólkaflokkurin vøntast at verða ógreiður og sveimandi uttan at ein kann finna á, hvat hann veruliga hevur í kvittanum. Javnaðarflokkurin er eingin í valgflokk við „Louisianarar“, men hvussu hesin felagsskapur fer at roynast, heldur blaðið vera sera ivingasamt. Javnaðarmenn fara at gera valgið partapolitiskt, tí teir onkurtíð nú í seinastuni hava nortið við gomul mál á síni stevnuskrá.

Eftiri er so hin eini flokkurin, Sambandsflokkurin, sum ikki verður nevndur, men sum blaðið ivaleyst man halda vera hin einasta, ið hevur hövur „klárt“ millum hesar villu menn.

Har verður einki nevnt, hvussu hesin flokkur fer at stevna til komandi valg, men vit hava næstan varhugan av, hvussu blaðið vildi, at stevna hans skuldi verið, og hvat okkum Föroyingum gagnligast er.

Greinin endar við orðum frá ríkisráðharranum Knud Kristensen, og burtur úr teimum og öðrum, hesin maður hevur sagt, kunnu vit ætla, hvat hansara meining er.

„Vit skulu koma aftur og gera um aftur tað, ið hent er — einki samarbeiði, tá ið annar parturin skal lata og annar ráða.“

Vit öll vita, at stjórnaruppskotið danska er felt, og loysing fekk ikki so stóran meiriluta, at hon kann vera framd — ið hvussu er ikki fyrr enn aftan á eitt lögtingsval. Her skuldi tí verið grundarlag fyri nýggjari samráðing. Men at byggja samráðing á tað, sum fólkið ikki vil taka, dugir ikki. Her má farast til okkurt annað. Röddir eru frammi í Danmark í dag, ið vildu gingið longri enn stjórnaruppskotið, og vit vildu ynski, at hesar röddir kundu havt ræði. Ein friur formur má kunna finnast, so hesi bæði nærskyldu fólk kundu liva saman í sátt og semju.

Men eru tað flokkar ella menn her á landi, ið halda, at fólkið av hesum hendingum, ið fram eru farnar, er vorið so mykt og spekt, at tað tekur við öllum og kemur sær bara aftur í hett garla lagið, so fara teir skeivir, og so verður tann vanlukkan vis, sum teir sjálfvar hava ræst fyrri og mótmælt. Nú má nýst stórt frissini, og nú má farast frá hinum gomlu leiðum, um vit ikki skulu sigla okkara eigna sjögv og fara til eina framtíð, ið vit valla verða harrar yvir.

M.

Tíðindi.

Hoyggið

mest alt er nú komið upp, men terrin hevur ikki verið at rósa, so fður-evni man litið vera í tí síðsta, sum fingið er.

Bestimaðurin

á „Marit“, Karl Nielsen, av Tvöroyri varð sjúkur í Grönlandi, hann varð eftiri og kom heim í „Skálanes“. Hann letur óført at bliðskapi og tann ansi, hann neyt av Dönum har uppi. „Heimdal“ kom so langa leið sum úr Föroyum til Islands at flyta hann á sjúkrabúsið, og har fekk hann røkt, sum hann ikki hevði hugsað sær, hann kundi fáa á nokrum sjúkrabúsi. Fyrsta nei hann fekk í ein heilan mánað var her í Föroyum, tá ið hann kom til Havnar og bað um innivist á gistiðusi. Har var fullt av fólki, sögdu tey.

Nordanskipini

„Fame“ og „Vón“ hava verið á Tvöroyri og tikið salt.

Blaðstj.: M. Joensen. — Bókaprent.